

Sakala

ASUTANUD C. R. JAKOBSON A. 1878.

ILMUB KOLM KORDA NÄDALAS:

teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Sakala Kirjastusühisuse väljaandel.

Pätkoimetaja vann. adv. K. Baars.

Toimetuse Viljandis, Loost uul. nr. 22, Sakala Panga majas 2-sel korral.

Toimetuse kõnetunnid kella 10—12 p.

Toimetuse telefonid: üldine 31, trükkikoja ja talituse 231, päätoimetaja kab. 3 ja kort. 97, toimetaja A. Loores, kab. 231.

Tarvitamata käsikirju alal ei hoiata.

Hinnata kaasaandeks poolaasta ja pikema aja tellijatele põllutöö ajakiri „Uus Sakala“.

Aadress kirjalehe ja rahasaadetistele: „Sakala“, Viljandis, postk. nr. 32.

Nr. 118

Viljandis, neljapäeval, 27. septembril 1928.

50. aastakäik

Riigikogu tuleb totku.

Esmaspäeval istungjärgu avamine Riigikogu esimehe kõnega ja riigivanema eraforralise teadaandega valitsuse tegevusest.

Riigikogu juhatusel looleli teist päeva ja jätti aruandele esmaspäeval tootnud Riigikogu esimehe looleli teist päeva. Juhatus looleli, et teiste maade esitajal tuleb Riigikogu esimehel esineda avamistõnega, kus ära oleks märgitud neid tähtsamad looleli ja ülesanded, mis Riigikogul on tähta algaval istungjärgul. Seni on istungjärgude avamisel jäänud ilma aruandest Riigikogu juhatusel.

6 ja päale Riigikogu esimehe kõnet saab juba riigivanema J. Jämsä, kes esineb teadaandega valitsuse tegevusest ja tulevikulavastusest. Eelrääkimisel riigivanema eraforralise teadaande kohta mõistab järelejärgmisel looleli. Mida siinab riigivanema kõne, selle kohta mõistis seisuhoia valitsus oma eesil looleli.

Pragu ei ole veel teada, mis juhtusid punktis siinab esimehe looleli teadaandega päale lähe eelpoolnimetatud kõne.

Wäljavedu ületab sisseveo.

Statistika keskbüroo andmed näitavad, et sisse- ja väljaveo.

Wäljaveo ületab sisseveo.

Riigi statistika keskbüroo poolt tehtud looleli näitavad, et augustiul-wäljavedu ületab sisseveo ligi 647.174 krooni võrra. Wäljavedu ulatus augustiul-nimelt 13.464.631 krooni ja sisseveo 12.817.457 fr. Sisseveo looleli rohkem Saksamaalt, kuna väljaveo oli esimehel kohal Inglismaa, kuhu läks 46,1% kogu väljaveost. Pea väljaveo artiklits oli

Wõi, mida weeti wäljasturudele 4.110.039 krooni wäljasturuse. Teisel kohal olid puu- ja saadused.

Pea sisseveo artiklits oli teravilja, mida toodi Eesti sisse 1.747.087 fr. eest.

Ragu arvud näitavad, paraneb meie wäljasturuse bilanss järjelt, ja tänamuse taga esimehe kuu jookul on ta olnud 1,1 miljoni krooniga aktiivne.

Grimpel juhitab Kaukaasias.

Saatis Riigikogu juhatusel kirja ja tahab puududa kuni 1. jaanuarini.

Riigikogu liige Arnold Grimpel, kelle jalgaalune Eesti kumats läks, kuna ta sõbrustas pöördaluste kommunistidega, tabus läinud kowabel jäljetult. Saadi teateid, et ta on Wenemaal püüdnud, kuid jälgi ei olewat tema jälgi hästi läinud ja ta mingi ratskamine pärast pokri pistetud. Mõid on aga Riigikogu juhatus A. Grimpelilt kirja saanud, mis posti pandud

Zorgowaja jaamas Kaukaasias. Oma kirja teatab A. Grimpel, et ta parandab teravist Eesti asunduses „Eestihõlmskiss“. Ta palub Riigikogu juhatusel teatavaks wõtta tema puudumist Riigikogu looleli kuni 1. jaanuarini 1929. ja puudumised wabandatawaks lugeda. Riigikogu looleli teadaandega ja materjalid palub ta jaata oma „kodu aadressil“ Narwa.

13 kalurit tormis.

Rihnu kalameestele saadeti Pärnust abi, kuid kalureid ei leitud.

Armatavasti jõudis ise randa.

Esmaspäeval jäid tormil merel kaotanud Rihnu kalurite kolm purjepaati, milles olid 12 meest ja 1 naine. Neid otsima saadeti Rihnu saarelt üks päästepaat ja Pärnust mootorlaew „Birita“. „Birita“ otis kalamehi kuni hilja õhtuni ja neid mitte leides pöördus tagasi Pärnu. Teel tagasi Pärnusse lohtas „Birita“ Rihnu

päästepaati, kuni teati rääkida, et kalurid on tormi wõitluses jäänud purjed ühes tõstnud ja hakanud peri tuult loowima. Armatasse, et kalamehed õnnelikult jõudsid las heinamae wõi Rihnu randa tuulemarju. Rihnuga pole telefonühendus, nii et Pärnust teateid ei saa, kas kalurid on koju jõudnud wõi ei.

Täitis oma ähwardused.

Peigmees lastis oma endisele pruudile mitu kuuli kehasse.

Läheb 15 aastaks sunnitööle.

Läinud aastal 4. juulil lastis Tallinnas elutsew August Kalais pärast lühikest sõnawahetust Juuli Pärnale mitu kuuli, millest üks oli surmaw. Mõrtutas tahtis ise rahulikult kurtse lohtalt lahuda, kuid ta tabati juurdearutanud rahwa ning politsei poolt. Ülekuulamisel selgus, et J. Pärn olnud A. Kalaiji pruut, kuid ajaajookul hakanud Pärn oma peigmehe wastu jabe-

nema ja lõpetanud lõpuks igasuguse wahelorra wõimafega. Kalais ähwardanud mitu korda pruuti jellepärast maha lasta, mis teinud üllatunematul päewal. Tallinna-Haapsalu rahulogu mõistis A. Kalaiji 15 aastaks sunnitööle. Süüdimõistetu kaebas küll lohtupalatisse ja riigilohtuse eadsi, kus ta palwed aga tagajärjeta jäid.

Rahaahnusest sugulasetaapiaks.

Sai 12 aastat sunnitööd.

Läinud aastal septembrilul palus ühel päewal Peeter Weri oma sugulast, Tallinnas elutsewat Johannes Schimani talle sõnaja anda. Schiman wõttis sugulase lohtelt wastu ja näitas talle enne magama jäämist veel mõnda oma dollari. Aga teisel hommikul argates tundis ta pääs juuri walu ja märgates, et ta üleni merine, teatas ta kurtidõst kriminaalpolitseile.

Kuna Schimani juures olem Weri laurud oli ja temaga ühes 1600 senti ning 3 dollari, siis langes tahtlus tapmistatjes wiimase päale. Ta tabati hiljem Walga-maal ja tunnistas oma süü ühes.

Tallinna-Haapsalu rahulogu mõistis J. Werile 12 aastat sunnitööd, mille ta lohtupalat tunistas. Ta eadifaeuised jäeti riigilohtus tagajärjeta.

Gotfid said liia.

Rooeti walimistel wõitsid wanameelsed, põllumehed ja kommunistid.

Läinud reedel lõppesid Rooetis teise koja (parlamendi) walimised. Wõitajana walis Stockholmis linn, kus ühele waliti 18 rahwaaditust. Eadil waliti 7 jotsiaal-demokraati, 7 wanameelset, 2 wabameelset ja 2 kommunisti.

Walimise üldseisust näitab, et walimistel said liia jotsiaalsed, kes koo-

tanud termelt 15 kotta. Uus jaaditulekoda looleli järgmistest parteidest: jotsiaalsed 90, wanameelised 73, wabameelised 4, wabameelset rahwaerakondlast (keeluseadust) 28, põllumeest 27 ja kommunistid 8. Walimistel said endisega wõrdeldes lohti juurde wanameelised 8, põllumehed ja kommunistid kumki 4.

Erakondlik nühtimine.

Meie omapärane riiklik traditsioon, mis teeb erakonna toetajatele ja naba, mille ümber keerleb Eesti riik.

Kas tuleb kriis wõi ei?

Ok alanud sügisajaline hooaeg, mis tootab jaada karmust ja tuultepöördistust. Tänu karmale, selle nimel ja ahts peetud ajalookiit pulmit ja lastud wastu taewaid loita petrooleumi urituld, on aegki iäärane, et ainnuk laist ja waimust ilna waene ei tatsu lilla-profiiti ning hullata oma luitunud erakonna wappi litweega, kopitanud tõuwigaga, kõngenud pudulõuuste nahkade ja muude karmaste intime ja ilmamaa hädabaga. Eeda enam, et uue Riigikogu walimised ei ole enam merede taga.

Juba Riigikogu puhkusele minekut jaa-bit on karmas too profiteerimine. Juba siis algas äks igawene hõõrumine: loomehed hõõrurwad ajutistude, põllutöö, lohtu, teede ja üldse kitiide ministri-umide wastu, wabel ijei juures nühtimise hõõs ta nende ministri-umide wastu, kus isturwad omad mehed, riigivanema, pankade jne. wastu: ajutistud teurwad loomeestele wastuhõõrumist, nii et tuli taga ja talus: rahwaerakond hõõrub loomeestele robelistele lippude wastu ja jotsiaalistid hõõrurwad kord siin, kord jaa, jeda-mõõda, kuidas teegi kellegi õrmeta koha walufats hõõrumud. Kriistajad waatawad jeni weel kitiise rahuga päält ja ujalda-wad maist asjad jenda hõõruse.

Ja wõi ja meil iagaki olla hõõrumata: jee on ju meie omapärane traditsioon, mis wälja klawanud lombekijusest. Erakond on too telg ja naba, mille ümber keerleb Eesti riik. Ja kui ei taheta, et haktaks lo-

qilema telg ning juitma naba, siis peab õlitama erakonda, i. o., peab erakonna meestele andma juu- ja tashupäraide lohti riigiasutustes; peab mõne erakonna tohmani tegema pangadirektoriks, wälislaaditaks, ministriks jne. Ei tehta jeda, tõmbub erakonna nägu wiritaks: „Wõta oma titela-pid, mina siinaga enam ei mängi!“

Selline wirtseimine ongi praegu karmas loomepeal ja mõnel pool arwatate juba, et Wita Hermann torni tahetaks panna lehmima... roheline lipp!

Ent asi ei ole siiski weel nii kauge. Teadjalt poolt tõendatakse, et too lamen-teerimine lohtu hõõrlehtewendajas „Kajas“ ei ole muud kui juuise hapufurgi aja weiwõidu ja wäljaveoalup provintsi, et teaks kajarahwas, et nende „wanemad“ pole mitte surmad weel, waid wiisibwad täieliku termite juures ja on ijei waga tragid: iga päew muudui üks karts ja põdum walituse pihla! Rahwas, waadate, et meie illa liigutame ka, teeme mõned delegaatioonid riigivanema juurde ja kir-jutame jeltungis.

Antakse lohtu rahwale, et kas wõi esimehel Riigikogu looleli efitatate aru-pärimine põllutööministriile, et mis ta on wõitunud kui ta pole kinni lõdunud taewa-luule, kusi aina kollab otjetul weerutuse esimehel päewal Noa ajal. Wõidagi jeltit olewat tulemas, jelt tahetaks leida üks wiifakas üleminekuwõrmel juuisele lamen-dile ja „ropatandaalile“.

Ent walitusest, wähemalt riigivanemal on kindel tahtmine ette jõuda tolele „wä-ljale aktiivsele“ ja etineda aruandega walituse tegevuse lohta. Kas siis puis-tawad erakonnad wälja, mis neil juus ja jildames? Iiti wõib tõusta ka ujaldu-s-kiitumus.

Tollese kawatuse ongi maetud oma wõitene loerante, mida just loomehed ei tah wälja faewata. Sooplemise ja rohe-liste lippude püstitamisele maatamata, ei tah nad ise olla kriisi ijadest. Sohilapie taatusest wõitaks aga häähtlitult oja küll! Enneagne kriis, päalegi oma wälja kut-jatud, wõib rikkuda walimiste ajaks wal-mitwat juppi.

Põhimõtetlikud kiitumused, mille pärast mõiks rinda ette ajades lahuda walituse-ist, ei ole weel niimõrt kiipjed, et nad oma termitele tabju ei teeks. Kitiide era-konnawaheliste näaklemiste pärast aga loomepeal alla tulla — ei jee tõlba ta kõige peuehtjamale loomehele.

Kõige karmam on aga illatus, kui just enne walimist ja enne uut eelarwet tuleb wõtta ohjad enese kätte. Oh ei! „Jaa, kui wõib, kis lafe jeejamine karikas meit praegu mõõda minna!“ Kitiisi joti-ialid on aga raske leida: kellelgi teistest erakondadest ei ole jels tahtmist ega lusti. Ja nii wõib Riigikogu oodata hiigla wiffi kuldneid (ja miirjagi), aga et jelleit ka midagi kagafatjutawat tulu jaaft, ei jeda pole.

Kroonid trükis.

10-krooniliste paber nört, lubatakse muretseda paremat.

50-kroonilised uue aastal.

Praegu on juba rohkesti liikwel 25-jentilisi metallrahafid ja 10-kroonilisi paberrahafid, mille trükkimist riigi trükkiojas jalkatasse. 10-krooniliste paberit ei leitud kordumaalt, waid jee telliti kitiisi ligati paberiwabrikust. See paberiwabrik kuulub lamabele omantidele, kellele kuulub Tallinna Wõhja puupapiwabrik.

Efimeste 10-krooniliste ilmuumiega on

selgunud, et paber kullalt hää ja wakte-pidaw ei ole. Mõid olemat wabrik lohtu-tatud järgumise partii paremat paberit taatma.

Kui 10-krooniliste trükkimiseega lõpule jõutakse, siis halatasse trükkima 50-krooni-lisi rahafid. Neid päälewad liikwale arwa-tawasti jaanuaris tulewal aastal.

4680 krooni Tartu Pangale.

Riik tasub enamlastest tekitatud kahju.

1918. a. jaanuarilul ilmus Tartu Panga jöarihtus punawõlaleste jall, kes nõudis kaskararamate ettenäitamiit, et teada jaada jaltot. Kasjas oli 468.000 Saksa marka, mille enamlasted ära wõtsid. Weel jamal päewal enne punaste lahku-mist Tartust läks pangaametnikkudel korda saada rewireeritud rahajumma lohta kwi-tungi. Selle alusel efitas Tartu Pant hil-

jemini jöalahjude hindamise komisjonile nõudumise, et raha rahulepingu alusel ta-gaji antaks.

Teisipäewal li jee aiti arutusel jife-ministrieriumi juures aluwas rewireeri-mise palkomissioonis, kus nõudmine rahul-dati ja otjustati Tartu Pangale wälja maksta 4680 krooni, kusi järele 1 Saksa mark = 1 jent.

Hjateenijad 29. septembril wabaks.

Eubatud 4-tuuline soobustus lärbitakse 2 kuu päale.

Läinud jilgeit teenistuses wõetud jö-burid pidid wabanema 1. oktoobril, kuid et 1. oktoober langes pilhapäewa päale, on jöjamine ster teinud walitusele ettepaneku ajateenijaid wabastada paar päewa enne tähtpäewa, nimelt 29. septembril. See ette-panek oli walitusele kinnitatud kolmapäewal.

29. septembril wabanewad kiti need, kes oma jundaja, i. o. 1 aasta ära on teeninud. Esmalt walitjes arwamine, et

wabanewad ta need, kes kaitseleitud kurtuse täbiwõtmise tättu 4 kuud päale teifi tee-nistuse wõsti, kuid mõid on kaitsewae ju-bid arwamiise tulnud, et üheastaste tee-nistuse juures ei saa anda neljakuulisi joo-bustust ja tuleb piirduda 2-kuulise joo-bustusega.

Mõid tuleb joo-bustuseajajatel weel tee-nida kaks kuud ja jelle tättu wabanewad nad 1. detsembril.

Rahwasteliidu täiskogu lõpupäewad.

Paul Boncour on nõus järgi andma.

Järgmine desarmeerimise-konwerents tul-wal aastal. Rahwasteliit lõpetab oma tänawuse täiskogu loodetawasti juba teisipäewa õhtul. Laupäewane looleli pühendati täielikult komisjoni tödele.

Rahwasteliidu täiskogu kolmanda komissiooni reedel looleli esines Prantuse delegaat Paul Boncour resolutsiooniga desarmeerimise konwerentis toltutujumise asjus. Resolutsioonis soomitab Boncour teiplikult lahkiminevates kiitumistes ja teatas ühllasti, et ta nõus oma resolutsioonis mõnesuguseid muudatusi ette wõtma, ei jaawutata jelle ütsõnsest wõitumõniti

ja et ettevalmistatud desarmeerimis-konwerents saaks tulewal aastal juba kottu tulla. Saksa delegaat W. ritaroff tänas Prantuse delegaati wastutulekultuse eest, kuid joo-wis weel rohkem muudatusi resolutsioonis. Ki-taalia delegaat de Marinis ja Belgia delegaat Rolin-Jacquemyns arwawad, et resolutsiooni kawas teiks muudatusi ette wõtta. Komisjon otjustas Paul Boncourit kama uuesti reaktiivkomiteesse anda.

Reedel kirjutas Hispaania delegaatiooni juht Daimones de Leon alla protokolliile, millega ühtnes jundusliku wahelohtu.

Statistika.

Eestlase pikast kasvust ja pisikesest pääst. Meie suitsetame, lõhname ja viksime enese vaeseks. Rebased välja — jänesed sisse.

100 miljonile tuli otsa!

Ütle, et statistika on tark ja igav asi. Aga siiski: statistika võib olla ka huvitav ja rahvalik. Üldiselt oma keeruliste kümnekordsete üht ja sama ainet käsitlevate tabelitega suudab ta seda vaevalt olla, kuid üksikud andmed ja alad on sama huvitavad kui lõbusad.

„Eesti Statistika“ k. a. septembrikuu numbriks käsitletakse muuseas näiteks vastsündinute pikkust, kaalu ja päämõõte Tallinnas 1926/27. Ja kas teate, mis neist andmetest selgub? Esiteks, et eestlastel on sündinud otse hiiglaste kasv — vastsündinud eestlased on pikemad jaapanlastest, sakslastest ja venelastest, ühe sõnaga: pikem rahvas maailmas. Selle põhjenduseks toob statistik väga algelise põhjenduse: suurematel rahvastel olevat suuremad lapsed. Tõesti, kes seda ei usuks! Et aga eestlased oleks kõige suurem rahvavõõr, selle juures tuleb veidi kahelda. Sa statistik jõuab mitmesuguste kordamiste ja jagamiste järele otsusele, et vastsündinute ametlikku pikkust arvesse võttes peaksid olema nende isad kõik keskmiselt 180,71 sm. ja emad 165,46 sm. pikad. On neil Tallinnas meestel ja naistel seda pikkust!

Tähtsamat, pikkust on eestlastel küll, aga mis vastsündinutel puudulik on statistika andmetel, see on pää. Suure rahva kohta pole pead ollagi. See on suhteliselt palju vähem sakslaste ja teiste rahvaste pääst. Eestlased olevat väikepäälise ja lühipäälise rahvas.

Nii siis noorpaarid, kui teie mõtleme oma järeltulijate pääle, siis pidage mees statistika-andmeid ja katsuge parandada päämõõtu. Pik-kusest aitab!

Veel huvitavamaid, kuid ka palju tähtsamat andmeid leiame statistika keskbüroo poolt väljaantud „Eesti Majanduse“ vihk X — „Väliskaubandus 1927. a.“ Siin on viimase peensuseni loeteldud kõik artiklid, mis meie välja ja sisse vedasime läinud aastal.

Teie näiteks ei ole kunagi vistiselt vaevaks võtnud järele mõelda, kui mitme dollari ja naelsterlingi eest teie oma saabastele võopate kallist väljamaa viki „Nuggetit“, „Sherry Blossomit“, „Lodixit“ ja teisi. Aga statistika ütleb kohe. 1927. a. on Eesti rahvas oma saabastele määrinud välismaa viki 7 miljoni 133 tuhande 940 marga eest. Saksamaale oleme maksnud kõrbehävitamise eest, sest säält tulid pea eranditult kõik „Aerxonid“ ja teised liimipaberid, 1.981.500 marka.

Muuseas olete vist tähele pannud, et meie rahvas pääle higi ja tubaka lõhnab ehk haiseb veel igasuguste „tööridega“. „Tööriiga“ valavad endid üle ja võivad sisse nii naised kui mehed ja selle haisu eest pidime maksma välismaale 14 miljonit 868 tuhat 300 marka.

Niihasti silku ja leiba, kui sealihha ja kanamune süües läheb köht vahel rikki ja selle puhastamiseks on vaja kastorõli õhk riitsinut. Seda oleme nahka pannud 17.582 kilogrammi 1.691.000 marga väärtuses. Isegi sarnaseid mürkisid, nagu kokaiini, strühniini, morfiumi ja

oopiumi, oleme sisse vedanud miljonite eest. Igasuguseid kibedaid ja maitseaineid, nagu piprad, nelgid, loorberilehed, sinep, humalad ja palju muud, oleme välismaalt ostnud üle 37 miljoni marga eest. Muuseas oleme kõõm-neid sisse vedanud 815.500 mk. eest, kuna seda varandust meil kõik teeväred täis.

Pudukaupa, päämiselt kuue-, püksi- ja krae- ning maniskinööpe on sisse veetud 36 miljoni marga eest.

Ülalnimetatut oli nipe-näpe ja palju sarnast, mille pääle meil tarvis poleks olnud välisvaluutat kulutada, vaid mida meie ise võiksime valmistada või hoopis ilma olla. Kuid vaatame nüüd neid artikleid, ilma milleta meie elada ei oleks saanud. Siin on esikohal viil. Tera-vilja oleme sisse vedanud 1 miljardi 56 miljoni 847 tuhande marga eest, kaunvilja 22.463.000 mk. ja jahvatatud vilja 235.661.560 mk. eest. Saia pääle oleme olnud õige maiad, sest nisu ja nisujahu oleme ostnud rohkem kui 620 miljoni marga väärtuses.

Kala, mida meil endil küllalt peaks olema, oleme sisse vedanud 223 miljoni eest, päämiselt heeringaid (213,6 milj.) ja Soome silke (7,3 milj.).

Suhkrut oleme ära tarvitanud ümmarguselt 700 miljoni, riisi 54 miljoni, kohvi 27 miljoni, kakao 25 miljoni ja teed 24 miljoni marga eest. Margariini oleme valmilt sisse vedanud kõigest 7 miljoni 788 tuhande marga eest, kuna see tuleb sisse enamasti tooresainete näol ja tehakse siin margariiniks. Soola on tarvis läinud üle 23 miljoni kilogrammi 66 miljoni marga väärtuses.

Meie oleme otse rikkusest üle koormatud, sest 100 miljonile margale pistime lihtsalt tule otsa ja suitsu puhusime taeva alla. Sada miljonit marka oleme ära suitsetanud! Kujutage

ette neid kalleid suitsupilvi.

Kogusummas oleme sisse vedanud tarvilisi ja ülearuseid kaupu 9 miljardi 641 miljoni marga väärtuses. Loomulikult ei võtnud meie seda raha kustki tagavarakapitalist, vaid pidime saatma välismaale muud kaupa, millest saime välisvaluutat. Läinud aastal saatsime väga rohkesti kaupa välisrulle, nimelt 10½ miljardi marga väärtuses.

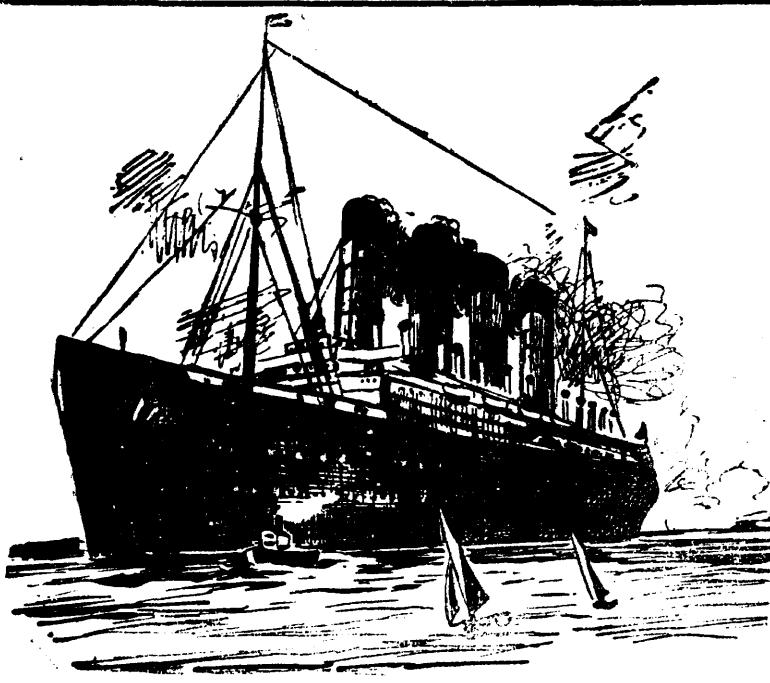
Mida saatsime siis välja? Esijoones võid ligi 10 miljonit kilogrammi 2 miljardi 766 milj. marga eest, laudu ja planke 1 miljardi 77 miljoni, liina 1 miljardi 37 miljoni, vineeri 497,5 miljoni, peekonit 160 miljoni, kartuleid 234 miljoni, mune 160 miljoni, propse 238,4 miljoni, elusloomi ja linde 149,4 miljoni eest jne. Kohapääle ümbertöötatud sisseveetud saadusi — puuvillalõnga, niidi ja riide näol saatsime tagasi välisrulle ligi 1½ miljardi marga väärtuses.

Vedades väljast rohkesti sisse heeringaid ja silke, oleme oma kala saatnud osi välismaale, nimelt 54.154.900 mk. väärtuses. Sellest vähki 2.750.000 marga eest.

Isegi sarnased väikesed asjad on meile välisvaluutat toonud, nagu sibulad — 2 miljonit 191 tuhat, õunad 12½ miljonit, seened 636.000 mk., kurgid 1.374.000 mk. jne.

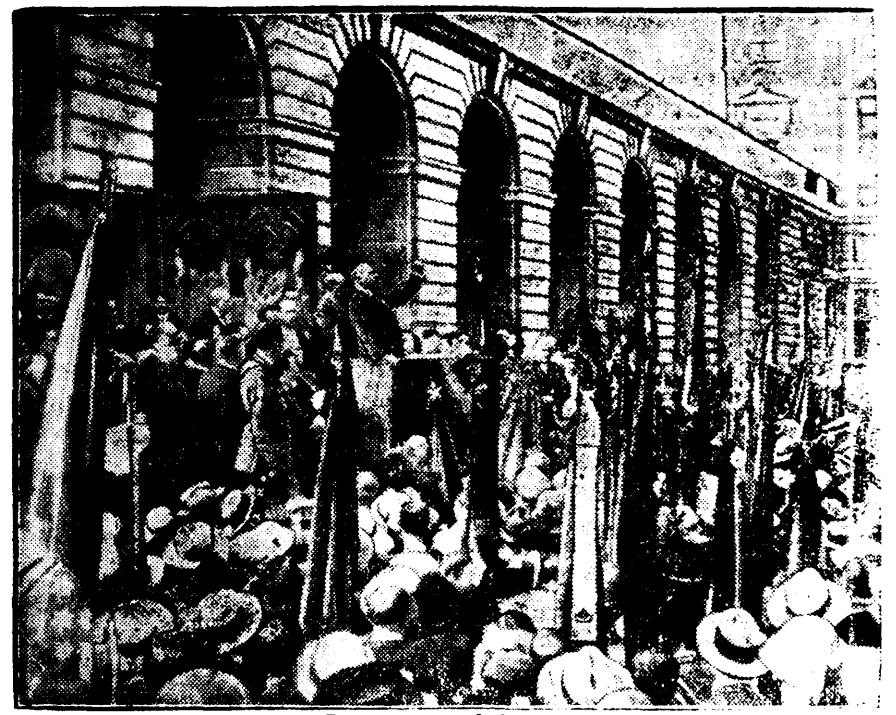
Kõik kallimad karusnahad: nirkid, nügised, rebased, tõhud ja oravad oleme saatnud välja-maale ja oma naistele säält sisse vedanud karvikuteks ja kraedeks kodujänesed. Olgugi et kallimad nadad välja saatsime, oleme odavaid nii ohttrasti sisse vedanud, et sissevedu välja-veo sellel alal mitmekordselt ületab.

Lõpuks olgu tähendatud, et Maasikud ja Punikud, kes meile ligi 3 miljardit välisvaluutat tõid, said sellest ise tagasi jõutoidu näol kõigest 117 miljonit.

Kõige kiirem ookeanihiiglane.

Inglise reisiaurik „Mauretania“, mis 11. septembril võitis kiiruserekordi üle ookeani sõidus, jõudis New-Yorkist Plymouthi (Inglismaal) viie päeva ja kuue minutiga.

Diktaator juubeldab.

13. septembril pühitseti kogu Hispaanias Primo de Rivera diktatuuri 5 aasta juubelit. Sellest juubeldusest ei soovinud osa võtta Hispaania kuningas Alfons ja sõitis selleks puhuks Rootsi kuningale külla.

Pildil diktaator Primo de Rivera ühel Madridi platsil oma poolehoidjatele kõnet pidamas.

Raske hoop Läti kommunistidele

Kominterni agendid seadusliku erakonna kätte all.

Läti iseseisvate sotsialistide partei suletud.

Nõukogude Vene 10. aastapäeva puhul korraldatud juubelpidustustest võttis osa lätlaste delegatsioon, mis koosnes 15 ametiühislasest Linard Laizeniga eesotsas. Sama delegatsiooniga sõitis kaasa ka advokaat Delsitis. Nagu hiljemini selgus, on see süütuilmega delegatsioon esindanud nõukogude juubelpidustustel Läti kommunistlikku parteid ja pidanud sääl läbirääkimisi Kominterni juhtidega.

Samal ajal on Laizen ja Delsitis pidanud nõu Kominterni Läti sektiiooniga seadusliku revolutsioonilise erakonna asutamisest Lätis. Laizenile ja Delsitisele lubati sektiioonilt suur toetus ja anti luba toime panna korjandus Läti asundustes Nõuk. Venemaal. Lühikese aja jooksul on kokku korjatud õige suur summa.

Moskvast sõitis Delsitis Riiga ja säält otse edasi Pariisi, kus ta pidas nõu 3. internatsionaali agentidega iseseisvate sotsialistide partei asutamisest Lätis. Jaanuarikuul asutaski Delsitis Lätis iseseisvate sotsialistide erakonna ja selle juurde kohe kommunistliku sektiiooni, kes pidas otseühendust Moskvaga, kust anti teotsemiseks juhtnöörid.

Moskvast saadud toetusega hakati välja andma oma häälekandjat „Varda“, mida trükiti mitmekümne tuhandetes eksemplaris ja levitati hinnata. Lehe väljaandmiseks kulutati lühikese aja jooksul üle poole miljoni rubla.

Juba pikemat aega teadis Läti politsei iseseisvate sotsialistide partei saladusi, kuid viitas organisatsioonile tõelise näo paljastamisega, et koguda veel täpsemat materjali. 22. aug. rahvaste ajal saadigi tarvilised tõendused legaalse iseseisvate sotsialistide partei illegaalsusest tegevusest.

Praegu ei ole politsei veel suutnud kindlaks teha, kui palju Läti iseseisvat on Moskvas raha saanud, kuid arvatakse, et see toetus ulatub miljonitesse. Pääle seimivalimisi on iseseisvad sotsialistid kavatsenud kuulutada endid kommunistideks.

Kui nimetatud erakonna riigivastane tegevus paljastati, siis otsustas Riia ringkonnakohus iseseisvate sotsialistide partei tegevuse seisma panna ja nende häälekandja „Vardsi“ sulgeda. Erakonna büroo ja „Vardsi“ toimetuse ruumid püüeti kinni, vangistati juhid Karl Delsitis ja Linard Laizen. Nüüd on juurdlus nende süüteo lõppenud ja kogu materjal saadetud prokuröridele. Ühenduses sellega on vangistatud üle 10 ametiühislasest, paljastatud mitu salakorterit, kus pörandalused tegelased elanud valepasidaga.

Käesolev vangistamine annab Läti kommunistidele raske hoobi, kuna nüüd istuvad trelide taga nende paremad juhid.

Müüjad palutakse E. R. Muuseumi loositähtede tellimisega rutata, sest looside tagawara on lõpukorral.

Cellimata loosisid välja ei saadeta.

Ainult kaks päeva — on „Endla“ seltsi loterii-tähtede omandamiseks aega. — Rutake! — Üksikud tähed veel müügil postkontorites, pankades ja üksikutes ärides. — — —

LEO TOLSTOI.

Saatan.

Kuni otsiti rohtu, möödus viis minutit. Pärast rohuga välja tulles, ei sõandanud ta minna telki, et ei nähtaks kodust, kuid kui kadus silmist, siis pöördus kohe telgi poole. Ta nägi juba oma ettekujutuses tedi seisvat telgi keskel ja naeratavat, kuid telgis ei olnud kedagi ja miski asi ei tõestanud, et ta oleks siin olnud.

Eugen mõtles juba, et Stepanida ei ole tulnud siia, ei kuulnud ega saanud aru tema sõnu, — ta pomis midagi eneses, nagu kartes, et ta kuuleb, — kuid võib olla, et ta ei tahtnudki tulla. „Ja millest ta võttiski selle, et ta kohe tormab tema juurde? Tal on oma mees, ainult üks mina olen niisugune kõlvatu, kel on naine, ja hää naine, kuid jooksen võõra naise järele“. Nii ta mõtles, istudes telgis, mis jooksis läbi ühest kohast. „Ja missugune õnn see oleks olnud, kui ta oleks tulnud. Üksi siin, niisuguse vihmaga. Ükski kord kallistada teda, pärast tuigu, mis tuleb. Ah, ja“, — tuletas ta meelde, — „kui oli, siis võib jälge järele leida“. Ta vaatas maad telgi ümbruses ja nägi värsket palja jala jälge rohul. „Jah, ta oli siin. Kuid nüüd on lõpetatud. Ükskõik, kus ma teda näen, lähen kohe tema juurde. Oõsel lähen tema juurde“. Ta istus kaua telgis ja läks säält välja piinatud ja rõhutat meeleolus. Ta viis rohu ära, tuli koju ja heitis oma toas pikali, oodates lõunat.

XVII.

Enne lõunat tuli Liisa tema juurde ikka mõeldes, mis võis olla tema rahulolematuse põhjuseks, hakkas kõnelema temale; et ta kardab, et Eugeni ei meeldi, et teda tahetakse viia Moskva sünnitama, ja et ta on otustanud, et ta jääb siia ja miski hinna eest ei sõida Moskvasse. Eugen teadis, kuidas Liisa kartis sünnitama, ja seda, et mitte sünnitada ebaõnnestunud last. Kõik oli nii rõõmus, armas ja puhas kodus; kuid Eugeni südames oli süge, vastik ja kohutav. Kogu õhtu piinas Eugen sellega, et ta teadis, et hoolimata oma südamlukust vastikusest oma nõrkuse vastu, hoolimata kindlast kavatsusest katkestada kõik, homme on ikkagi seesama.

— Ei, see on võimata, — kõneles ta ene-

Jaan Jaago võidab! — Jaan Jaago pole veel ühelegi kaotanud kodumaa pinnal ja loodab ka võita Uõru „Kandle“ loteriiga. Kes loodab, see võidab!

sele, jalutades toas edasi-tagasi. — Peab ju ometi olema mingisugune abinõu selle vastu. Mu jumal, mis teha?

Keegi koputas välismaalise kombe järele uksele. Eugen teadis, et see on onu.

— Tulge sisse, — ütles ta.

Onu tuli saadikuna naise juurest.

— Kas sa tead, et ma tõesti märkan sinu muutust, — ütles ta, — ja Liisast, ma saan aru, kuidas ta on piinas. Ma saan aru, et sul on raske loobuda kogu algatatud asjast, kuid mis sa tahad, que veux tu, soovitsin teil sõita. On rahulikum sul ja temal. Tead minu soovi, sõitke Krimmi. Kliima ja ämmaemand on sääl suurepäraseks ja saabute just viinamarja sesooniks.

— Onuke, — kõneles korraga Eugen. — Kas võite enese teada hoida üht minu saladust? Kohutav saladus minule, häbitav saladus.

— Halasta, kas sa siis kahtled minus?

— Onuke, teie võite mind aidata. Mitte ainult aidata: päästa, — ütles Eugen. Ja mõte sellest, et ta avaldab oma saladuse onule, keda ta ei austanud, mõte sellest, et ta näitab ennast temale kõige ebasoodsamas valguses, alandab ennast tema ees, see mõte oli meeldiv.

— Kõnele, mu sõber, sa tead, kuidas olen hakanud sind armastama, — kõneles onu, olles rahul sellega, et on olemas saladus, ja häbitav saladus, et see saladus avaldatakse temale, ja et ta võib olla Eugeni kasulik.

— Esiteks pean ütleva, et olen kaabakas, kõlvatu, alatu, nimelt alatu.

— Noh, mis sa nüüd, — algas onu.

— Kuidas siis mitte alatu, kui olen Liisa mees, Liisa! Peab ju teadma tema puhtust ja armastust... Kui olen tema mees ja tahan nüüd murda tema vastu truudust eidega.

— See tähendab, miks sa siis tahad, sa pole murdnud tema vastu truudust?

— Jah, see tähendab, ükskõik, et murdsin truudust, sellepärast, et see ei olenenud minust. Olin valmis. Mind eksitati, kuid nüüd... Ma ei tea, mis teeks...

— Kuid luba, seleta mulle...

— Noh, vaata. Kui olin poissmees, oli

mul rumalus luua sidemeid ühe naisega siin, meie külas, see tähendab, kuidas?... Ma kohtasin temaga metsas, põllul...

— Ja kenake? — ütles onu.

Selle küsimuse tagajärjel krimsutas Eugen nagu, kuid tal oli nii tarviline väline abi, et ta nagu ei oleks kuulnudki seda küsimust ja jatkas:

— Noh, ma mõtlesin, et see on nii, et katkestan, kõik lõpeb. Ja ma katkestasin juba enne naisevõtmist ja pea aasta ei näinud ega mõelnud sellest naisest. — Eugeni enesele oli kummuline kuulata, kuulata oma seisukorra kirjeldust. — Siis korraga, ma ei tea millest, — tõesti mõnikord usud saatust, — nägin teda ja uss ronis minu südamesse, närib mind.

Kirun ennast, saan aru oma teo koledusest, see tähendab sellest, mis ma iga minut võin teha, ja ise lähen sellele, ja kui ma veel ei ole teinud, siis ainult jumal on mind päästnud. Eile läksin tema juurde, kui Liisa kutsus mind.

— Kuidas, vihmaga?

— Jah, olen piinas, onuke ja otsustasin avaldada teile, paluda abi.

— Jah, enesest mõista, oma mõisas ei ole see häa. Saavad teada. Saan aru, et Liisa on nõrk, kuid teda peab hoidma, kuid miks oma mõisas?

Jälle Eugen ei tahtnud kuulata seda ja asus asja sisu juurde.

— Teie päästake mind. Vaadake, mis ma teilt palun. Täna eksitati mind juhuslikult. Kuid homme, teine kord ei eksitata. Ka tema teab seda. Ärge laske.

— Jah, oletame, — ütles onu, — kuid kas sa siis oled nii armunud?

— Ah, sugugi mitte see. See on mingisugune jõud, mis haaranud mind oma võimusega ja hoiab mind. Ma ei tea, mis teha. Võib olla tugevnen, siis...

— Noh, tulebki nii, nagu arvan mina, — ütles onu. — Soidame õige Krimmi.

— Jah, jah, sõidame, kuid kuni olen teiega, siis kõnele teile.

XVIII.

See asjaolu, et Eugen usaldas oma sala-

duse onule, ja pääsi, need hingepiinad ja häbi, mis ta üle elas pärast seda vihmast päeva, kaineastasid teda. Sõit Jaltasse oli otsustatud nädala pärast. Sel nädalal Eugen sõitis linna raha muretsema, kerd kodus korraldusi majapidamise suhtes, muutus jälle rõõmsaks ja lähedaks naisele.

Nii, mitte kordagi nähes pärast seda vihmast päeva Stepanidat, ta sõitis naisega Krimmi. Krimmis veetsid nad suurepäraselt kaks kuud. Eugeni oli nii palju uusi muljeid, et kõik endised ununestid, nagu nais, täiesti mälestustest. Krimmis kohtasid nad vanu tuttavaid ja lähenedis neile eriti, leidsid uusi tuttavaid. Elu Krimmis oli Eugeni alaliseks pühaks, ja, pääle selle, oli õpetlik ja kasulik temale. Ta lähenedis sääl endisele aadellikule kubermangujuhile, tark, liberaalne inimene, kes hakkas armastama Eugeni ja sai tema sõbraks.

Augusti lõpul sünnitas Liisa suurepärase, terve tütarlapse, ja sünnitas ootamatult õige kergesti.

Septembris sõitsid Irtenevid koju juba neljakesi — laps ja amm, kuna Liisa ei saanud ise last toita. Täiesti vaba endistest koledustest, Eugen tuli koju päris uue ja õnneliku inimesena. Elades üle kõik selle, mis üle elavad mehed sünnitamise ajal, hakkas ta veel tugevamini armastama naist. Tunne lapse vastu, kui ta võttis selle süle, oli veider, uus, väga meeldiv, nagu kodutunne. Veel uueks asjaks tema elus oli nüüd see, et pääle teotsemise majanduslikul alal, tekkis uus huvi, tänu tutvusele Dumčingiga (endine aadlijuht). Tal tekkis huvi omavalitsuse vastu, osalt auhunas, osalt kohusetunne. Oktoobris pidi olema erakorraline koosolek, kus pidi tema valitama. Jõudes koju, sõitis ta kord linna, kord Dumčini juurde.

Avatusepiinadest ja võitlusest unustas ta üldse mõlemat ja võis suure raskusega kõike seda ette kujutada. See näis temale nagu mingisugune hullumeelsusehoog, millele ta siis alistus.

Nüüd tundis ta enese niisuguse määratu vaba, et ta isegi ei kartnud küsida käskjalalt,

kui nad jäid kahekesi. Kuna ta sellest oli juba temaga kõnelelnud, siis ei olnud ka häbi küsida.

— Noh, kas Pečnikov Sidor ei ela veel kodus? — küsis ta.

— Ei, ikka linnas.

— Kuid tema eit?

— Tühine eit. Nüüd janditab Sinoveiga.

On enese päris sisse mässinud.

„Väga kena,“ — mõtles Eugen. „Imestamisväärselt on see mulle ükskõik ja kuidas olen muutunud.“

XIX.

Kõik läks täide, mis soovis Eugen. Mois jäi temale, vabrik hakkas tööle, naeris andis hääid saaki ja oli oodatu suurt sissetulekut; naine sünnitas kergesti, ämm sõitis ära ja tema valiti ühel häälel.

(Järgneb.)

Uus Hiina võimukandja.

Dr. Hu-Han-Min, kellele Nankingi revolutsioonilise parlamendi poolt ülesandeks tehti uut valitsust moodustada.

Dr. Hu-Han-Min on Hiina kadunud rahvajuhi dr. Sunyatseni sõber ja kaaslane.

„Endla“ seltsi loteriitähete müüjad,
ärge unustage, et ka 30. sept. on preemijate loosimine.

Viini kirev moeilm.

Kõige moodsamad moesaavutused Viini sügisise hooaja alul. Pitsja heleroheleline ning ihuvärvi pesu domineerib.

Daami aluspesu on kokku kuivanud miinimumini.
Ringkäigul Kesk-Euroopa moetsentrumis.

Hiljuti käis välismaarasil kohalise pesutööstuse ja moeäri omanik pr. Treufeldt, kes oma reisil kogunud muljeid moe alalt avaldab alljärgnevas kirjutises.

Samuti kui Lääne-Euroopas, on Kesk-Euroopas moodides tooniandvaks kujunenud Viini. Kuulsus Viini pesust ja jalanõudest on levinevud üle terve Euroopa ning seda täie õigusega, sest jalutades mööda „unistuste linna“ tänavaid, näeb silm vaateaknaid ikka jälle pesu, jalanõusid, kostüüme jne. Teised ärid on märksa suuremas vähemuses võrreldes neid moeäridega.

Viini vaateaknad on maitsekalt välja seatud ja käesoleval momendil domineerib igal pool tänapäeva moevärvis pesu — heleroheleline ja ihuvärvi roosa, hiina krepist väikeste õrnade tikandustega ja ekrüü värvi pitsidega. Ka valget siidipesu ülalmainitud pitsisordiga ja valge tikandusega võib silmata. Väga eelistatud näib olevat tüll pesukaunistusena, kuid sellest materjalist kombineeritakse pääasjaliselt mustreid.

Praegu sama palju kui siid, leiab pesu juures poolehoidu batist, sest elegantne viinlanna kannab päeval riituse all meeleldi opaibatisti ja õhtupoolel ning õhtul siidi. Uudusena võib mainida õhtutoaleti all kantavad rinnahoidjaid ja püksikesi — kõik muu on ülearune kraam.

Peab ütleva, et üldiselt kõik viinlannad on elegantseid. Hommikul kannavad nad kujust villast jumperkleiti, pehmet flausch Inglise mantlit, väikest sobivat vilti ja madalakannalisi rihmaga kingi. Õhtupoolel domineerib crepe-

georgetti kleit sinna juurde sobiva mantliga ja päris õhtul kerkib silmapiirile pitskleit. Pitskleidi materjalina on sõna tõsisel moel viimane karjatus — nii õhtupoole riituse, kui ka õhtukleidi tarvis. Pitsi valmistatakse paljusid värves ja mustreis ning kombineeritakse ülimaitsekalt crepegeorgetti ja siiffoni juurde.

Jalanõudes on viinlane õige nõudlik. Ta armastab beebi kõrgis varjundites ja ei saa sest jalanõust juba sellepärast loobuda, et see

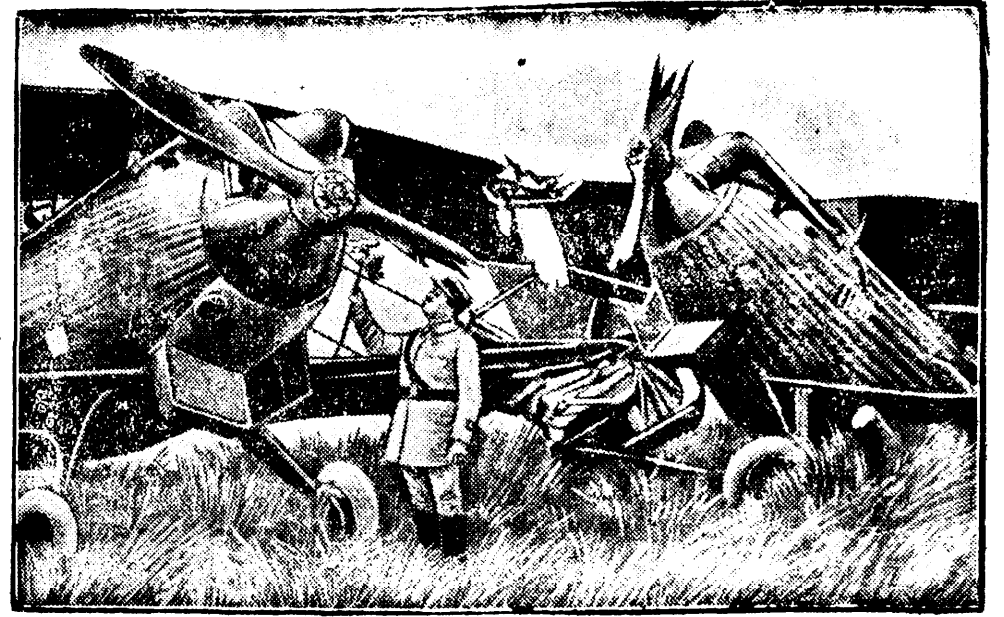
värvide segu harmoneerub iga riitusega, mida päevas nii tihti vahetada tuleb. Halli värvi tarvitatakse õige tagasihoidlikult.

Eelseisva sügis- ja talve jalanõude mudelid on välja töötatud kahes üksteisega kokkusulavas värvis, tüüpilise Viini kannaga. Tänavakingad on pruunid keerulise lõikega, perfeereeritud kaunistustega, kas nõõritud rihmaga, nõõbi või pandla abil kinnitatud. Õhtukingana on ette nähtud siidkingid pärltikandusega või suure särava pandlaga. Brokaatking, mis kaua püsis ning seetõttu odavates väljamüükides saada, on siidkinga poolt täiesti välja tõrjutud. Pääle siidkinga on eelistatud schamsist või schamsist ja lakist kombineeritud kingad, mida õige palju näha.

Meeste jalanõude juures on esikohal pruun värv õige mitmes varjundis. Kingad on siin ninast märksa laienenud ja aasad uudisena kolme- või neljanurgelised. Kahest värvist meeste kingad on oma aja täiesti ära elanud ja neid võib märgata ainult väljamüügil. Lakkkingad on muidugi endiselt moes, nad on lihtsad, tavalise lõikega.

Vaadates Viini jalanõusid, torkab silma äärmiselt puhas väljatootus, mille põhjuseks nähtavasti Ameerika kõige moodsama konstruktiooniga masinad. Viini kinga kuulsust on kasutanud paljud „mitteviinlased“, ettevõtted, pakitudes sageli Viini sildi all oma kapu.

Nii peab õige ettevaatlik olema ja kaitsemärki silmas pidama, kui tahad osta Viini kinga ja selle mõttega sisened mõnda jalanõude ärr.

Õhk muutub kitsaks.

Hiljuti Pariisi lähedal peetud õhuväe manööveritel pörkasid kaks lennukit kokku. Üks lennur sai surma, kaks teist raskesti vigastada.

Kokkupõrked Poola-Leedu piiril.

Kallaletung Leedu piirivalvuritele.

Leedu telegraafiagentuuri teatel on ööl vastu 18. sept. tundmata isikud Troki kreisis tunginud kallale Leedu piirivalve majale. Kallaletungijad on lasknud maja aknasse kolm kuuli, millest üks haavanud üht piirivalvurit kaelast. Hilisemal vaatlusel selgus, et Poola piirilt tulevad Leedu piirivalve maja juurde viied jäljed, kuid tagasi lähevad ainult kolmed. Nähta-

vasti on kaks kallaletungijat jäänud Leedu territooriumile.

Kaunase teadele järele on hiljuti kallale tungitud Kaidani kreisiülema Poola-Leedu piiril. Kreisiülema päale visati pomm, mis plahvatas ja teda kergesti haavas. Nagu juurd-lus selgitas, on kallaletung sündinud isikliku kättemaksu sihiga.

Praegune tants.

Kui seltskonnas daamil tuju tuleb muusika saatel jalgu liigutada, siis ei tohi see eeskujulisele kavalerialle vähemutki meelehärma sünnitada.

Mis meil tantsiti senini ja kuhu suundub tants algaval hooajal
Tants on seltskondlik tarve.

Üleöö tekkis päale ilmasõda uus salongtants: foxtrott. Tantsiti puuse ja õlgu väänates käik-sammudel, mida „siiberdamiseks“ nimetati. Suure julguse ja võiduga tungis ta Kesk-Euroopas tantsupõrandatele. Tema vähematele vendadele — tango ja boston-valsile — pühendati aga palju vähem tähelepanu.

Aastad hiljem (1924—1925) leiaime foxtroti juba igalpool ja ka tango ning boston oma, viisirikku poolest on laialt harrastatavad. „Foxi“ tantsitakse ilma kniksudeta, rahulikult, veidi hõljuvate sammudega. Bostonis tehakse palju pööreid ning keerutusi. Tangos on sammud keskmise pikkusega, domineerib külsamm.

Kuid 1926. aastal tekkis pööre: liikumine muutus kiiremaks ja neegritantsudelt võeti palju eeskujut. Charlestoneti tantsiti kerge, pehmete jooksusammudega Hispaania one-stepi muusika (9/8 takti) järele. Eht neegri meloodiad saatsid aga charlestoni ja black-bottomi, kusjuures jalad tugevalt pidid tööd tegema neegritantsude järeleaimamiseks. Meil jõudis need tantsud hilgeti järele alles 1927. a. hooajal. Igasugused sensatsioonitantsud („Heebie-Jeebie“ jne.) tekkisid ja läksid hingesule nagu igal tantsusessoonil.

Lainud aastal tantsiti valtsimisel jälle vaiksemalt. Foxtrott oma 2/4 taktiga tikkus uuesti tantsupõrandatele. Juba nimetus „Slow-Fox“ (tasane foxtrott) ütleb juba palju. Tantsijad pooldavad pikema, laisema sammuga hüplevat charlestoneti asemel. Harva on kuulda tantsusessoonidest „Spanish one-stepi“ ja rahvas tantsib rahulikult aeglast foxi. Charlestonit ja black-bottomit tehti vaikselt vedrutav tants „Black-Charleston“. Kahjuks ei leidnud aga see tants nimetamisväärt poolehoidu ja pidi peagi ruumi andma „Yale-Blues“ile.

Mahedaviisiline Boston- ehk Inglise vals püsis kindlasti edasi seltskonnatantsude nimikirjas. Tantsitakse tunduvalt kiirel, hõljuvate sammudega. Tempot muudetakse muusika järele ja hea tantsija ei tee endale sellega häbi, kui ta vahet takti tahel ei pane. See juhtub tihti, kui ollakse süvenenud muusikasse ja tantsusse.

Temporamentsema tantsutiili pärib aga jällegi tango. Valja kasvanud ja arenenud on ta Pariisis, kust sai ta salongtantsu õigused; kuid Hispaania hoog ja muusika on jäänud talle ilale tänapäevani. Ja need juba kindlustavad Tango olemasolu. Kindlad, võrdlemisi pikad sammud viivad korrupt raskelt, hooakaupa edasi. Tantsuhoogu ei tohi lasta langeda ühelgi momendil ja taktist peetakse kindlasti kinni. Nii on teda juba aastad tantsitud.

Ka vana hää vals püsib salongtantsude hulgas edasi ja eksinud on sellega „prohveti“, kes kuulutasid valsile kadu.

See on kokkuvõtte praegustest seltskonnatantsudest ja nende põhilikumist. Muidugi ei saa ütelda, et Kesk-Euroopa suurlinnades, näiteks Pariisis, Berliinis ja Viinis ühtemoodi tantsitakse, kuid siiski on stiil enam-vähem sarnane igalpool.

Ekslik on arvamine, et tants on ainult algavide. Ei, ta on ka osalt sport, mis võimaldab isikliku mõnutunnet kõrgemal määral. Ja tihtilugu võib tahet panna, et suuremalt osalt isikud, kes oskavad laimatuult tantsida, omandavad teaduslastuse ja kerguse, millega võidetakse palju häatahtlikke pilke. Ning puudutades kombat, peab küll ütleva, et väga tihti muutuvad hädad kavalid väärtusetuks just tantsuoskamatuse tõttu. Muidugi ei ole tarvis tantsuga higitada, kui tüki-tööga. Aga kui näiteks daamil tuju tuleb muusika saatel jalgu liigutada, siis ei tohi see eeskujulikele kavalerialle vähemutki meelehärma sünnitada. Tants on meie aja seltskonna lõbustus, ilma milleta läbi

ei saa. Pilku heites Euroopa seltskonda, näeme, et harva leidub isegi vanade inimeste hulgas neid, kes julgeks end vabandada tantsu mitteoskamisega.

Rumalus on tembeldata moodsat tantsu erootiliseks mõnetsemiseks. Igal pool leiab erootikat see, kellel on selleks kalduvus. Näiteks silmitsedes trepikõndivaid daame või supelrannal vähese riitusega terviseparandajaid jne. Siin on süüdi isiku haiglane ettekujutus, aga mitte vaatlemisobjekt.

Vastuvaidlematu tõsiasi on, et kõrtsipublik teeb, tulevas meeleolus tantsides, igasugu võtteid ja „kniksusi“, mida kangel inimesel mõttessegi ei saa tulla. Kuid see pole tantsu süü. See need inimesed kaisutaksid, s. t. tantsisid omal kombel, ka ilma tantsuoskusega ja muusikata.

Kahjuks ei või just mitte kiitvat otsust anda peosaales valitseva tantsuoskuse kohta. Mõni paar võib küll enese tundes väga ladusalt tantsida, aga inete pooside tõttu kaob kõrvaltvaataja kogu tantsu meeldivus. Tihti on see just kavaleri süü, kes mõtleb sammude järjekorra päale, unustades süüjuures õige seisendi. Pea iga peosaal märkame paare, kus herra põlvede abil oma daami eksi lükkab. Taktist peetakse kinni viibutades daami kätt toetava käega, kuna mõni mees ainult peaga kõigutades takti suudab tabada. Mõni kavalier leiab paraja paiga oma sõrmede ulatavuse pinna mõõtmiseks, daami seljalt. Neiuksed kaitsevad oma varvaid jälle liigagi targalt, hoides põlved kõverad.

Need on vead, millega igal tantsijal arvestada tuleb. Tants peab olema kerge ja ilus ning ei tohi haavata kõrvaltvaataja lutunnet. Kuidas tantsija läbi saali sammub, kuidas ta mitmekesistes tantsudes oma partnerit juhib ja oma liikumisega kaastantsijate ega ka päältvaataja tuju ei riku — see tervikuna loob hää ehk halva tantsija kuju.

Et mitte ära teenida „tantsuhäige“ ehk „simmi-poiis“ nime, peab oma arendus tantsija ka häd kombed ja korraliku riituse. See on ju iseenesest mõistetav.

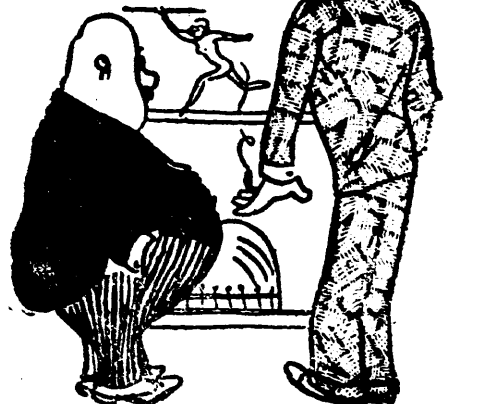
Tantsu aluse — seisendi — kohta võib öelda väga palju. Vast heidame ka pilgu kord sinna.

Keha tuleb hoida sirge, vaba igaugu pingutustest. Herra vasaku käe pikk ja sõrmed toetavad õrnalt daami paremat. Keha on pooratud veidi, nii et parem külg on daamile ligemal ja herra parem käsi ulatub daami parempoolsele seljapolele. Õrnemapolele vasak käsi toetub partneri õlale. Liikumise ajal peab keha hoidma vaba ja lubamatut on igaugu raputamine ning väanlemine. Jalad liiguvad kergelt, sirgete põlvedega. Lõbusalt tuleb kavaleriall vestelda oma daamiga kogu tantsu kestvusel ja sünges, tõsisel nõu eest tantsu hirmu, sest see peletab ka paremat tantsijalt ta daami.

Kavalieri puha kohus on hoida silmad lahti tantsu ajal, et ei tekiks kokkupõrkeid ega tõukemisi teiste tantsupaaridega. Ka komistuste ja jala-keste päale tallamiste eest tuleb hoiduda: kui see aga peaks siiski juhtuma, siis tuleb väga helde olla „pardon“idega.

Tantsuoskamatust leiaime meil tihtilugu. Kuid see argu heidutagu kedagi — ka väike laps ei oska alguses käia. Püüv tahtmine ja õppimine viib aga sihile.

Dorothy E. Douglas.

„Kas on see tore daam teie proua?“
„Jah, aga see pilt ripub ümberpöörduvalt, nii mõjub ta paremini.“

Toonfilm ja televisoor.

Raadio võtab omale uueks loosungiks: kõik — kõigile, kuna kino oma rääkiva filmiga tahab sulgeda teatri.

Berliini raadionäituse huvipunkt!

Senini täitis meie sajandi ime — raadio — tervet maailma loosungiga: „Kõigile, kõigile, kõigile...“

Kuid nii, nagu maailmas ei ole midagi püsivat, on ka tema nüüd võtnud omale uue, paljutootava lipukirja: „Kõigile, kõigile — kõik!“

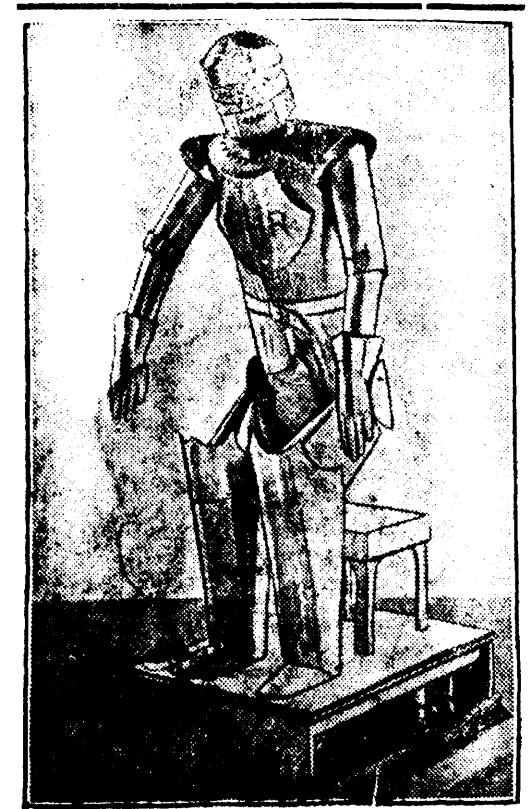
Kõik, mida soovite kuulda, ja kõik, mida teie silm igatseb näha. Kuulda — tuhandete kilomeetrite taha ja näha... praegu küll ainult teise tupa, kuid lähemas tulevikus kahtlemata juba üle mere ja ookeanide.

Äsjaavatud Berliini raadionäituse huvikeskkohaks on kindlasti ungari inseneri von Michaili ja saksa professori Karoluse „kaugele-nägemise aparadid“.

Esimene neist on näituse külastajate kasutada läbi ööd ja päevad, kuna teine päevas ainult mõned tunnid „töötab“.

Tõsi, piltide, liikumise jne. edasiandmine kauge maa taha on tänapäev küll alles algastmel, kuid „vastuandunud lapsukes“ keha kontuurid on juba selgesti näha ja arusaadavad. On vaid tarvis veel veidi oodata — ja uus ime on samuti miljonite kasutada, kui seda praegu on hääle raadioteel edasiandmine. Suure optimisega arvab professor Karolus, et aastakahe möödudes võib juba turul leida aparate, mis harilikku „raadio“ kõrval edasi annavad ka pilti.

Mis puutub nende aparate hinnasse, siis arvab professor just mitte väga optimistlikult, et na umbes 150—250 dollarit!

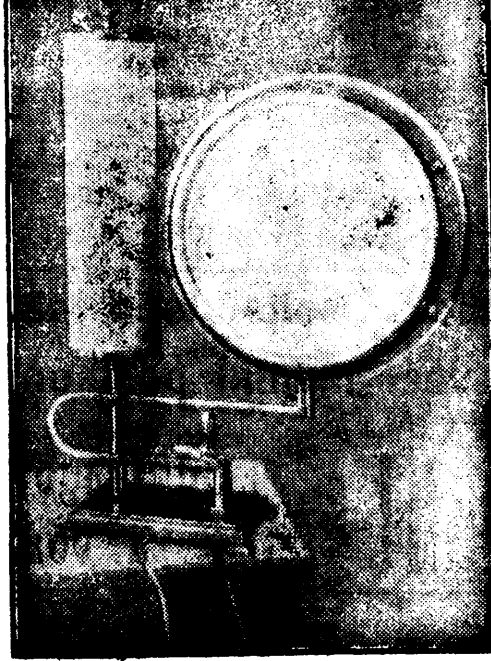

Kunstlik inimene,

nimega „Robot“, avas käesoleval aastal oma kõnega Londoni mudelinäituse. „Robot“ saab käsu päale kätt anda, üles tõusta, maha istuda, käia ja öelda, mis kellaeg on. Tema kokkuseadja kapten Richards on nähtavasti arvamisel, et ilmas elusaid inimesi veel küllalt pole.

Kaugelägemise aparad, dis konstrueeritud Ungari inseneri Mihaly poolt ja välja pandud praegu Berliinis peetaval raadionäitusel.

Berliini raadionäitusel väljapandud algupärane valjuhääldaja, mis maitsekalt kombineeritud laulambiga ühele alusele.

Iseenesest arusaadav, et tänapäeva tehnilise arenemise päädpööritava tempo juures igaugused, isegi väga autoriteetsete isikute, oletused ja arvamisid, võib pihuks ja põrmuks muuta mõni uus idee, mis võib-olla juba praegu mõne mehe pääajus liigub ja korraga homme uues vormis väljendub, mis alles eile paistis kõigile fantastlik.

Kuid tähtis ei ole see. Tähtis on vaid see, et teadlased selles kindlad on, et juba varsti õnnestub ülesannet lahendada, mille lahendamine end kaua oodata laskis.

Üldse ei paku, nii Michaili leiutis kui ka Karoluse aparadi demonstratsioon, praegu midagi naudinguväärilist: edasiantavad pildid virvendavad ohttrasti ja on suuremalt osalt väga uudused, kuid kui mõtleme sellele, et mõnikümend aastat tagasi tänapäeva miljonite „igapäevase leiva“ — kinoga samasugune lugu oli, siis peab kahtlemata tunnistama, et meie seisame suurte muutustuste lävel, kus ungari inseneri ja saksa professori ideed tegelisele elule lähemale ja kõigile kättesaadavaks muutuvad.

Ent ärge arvake, et too maailma „suur tumm“ — film — rahule on jäetud. Ei, kaugeleki veel mitte. Temale tehakse praegu „operatsiooni“ ja tahetakse teda rääkima panna. Kuid ka mitte ainult seda. Teda tahetakse isegi raadioteel igaihele koju viia ja kui see kõik õnnestub, mida igatahes näitusel teostatavad katsed ennustada tahavad, siis seisma vist küll varsti pöördupunktil, kus teatritel, nende praegusel kujul, ukseid sulgeda tuleks.

Tegelisel ei olegi rääkiv film või nõndanimetatud „toonfilm“ enam kuigi suur uudus ja tema üle on palju kõnelnud. Nii arvavad kinokuulsused Aasta Nilsen ja Charlie Chaplin, et sellel kuigi suurt tulevikku ei ole juba sellel

lihtsal põhjusel, et hädad kinoartistid tegelisel kuigi hädad näitlejad ei olevat ja kui nüüd niisugune artist rääkima panna, siis rikkuvat ta täieliselt igauguse mulje, mis ta oma miimikaga annab.

Need auväärt „staarid“ unustavad aga kahtlemata tolle pisiasja, et seisukord praegu niisugune on ja tulevikus sugugi selline ei tarvitse olla. Nii kirjutab tuntud näitejuht Max Mack, et rääkiv film kahtlemata läbi lööb ja võib-olla senised „staarid“ kõik kolikambri heidab, kuna siis enam küllalt ei ole, et „staar“ väljanägemiselt ilus on, vaid ta peab siis omama kõik omadused, mis häält näitlejalt nõuetavad, sest „toonfilm“ juures ei ole enam näitejuhil etenduse ajal võimalik näitleja väljendusi korrigeerida ja „mõnda meetrit lindist“ paberikorvi heita.

„Televisoor“, „toonfilm“ ja selle raadioga edasiandmine — need on praeguse Berliini raadionäituse tulipunktid ja „imede“ osakond. See võtab hiljanäitusel enese alla ainult väikesed nurgakesed lõpmatu saalide reas, kus lugematu arv ärisid, kõige kuulsamast alates ja senini kõigile tundmata väikesega lõpetades, eneste vahel võistlevad raadioaparatuuridega, igauguste valjuhääldajatega, patareidiga, antennidega ja tuhandete väikeste raadiotarvetega, ühe sõnaga — kõigeiga, mis moodustab nõndanimetatud raadiotööstuse.

Rutake E. R. Muuseumi loositähete ostmisega!

Dendele, kes aegsasti loositähete omandanud, loositakse päale harilikku rahalist võitlust veel lisavõiduks tõi auto enne tähtpäeva.

Riide- ja lõngawärv

„STAR“

on häduse ja hinna poolest kõige paremad. Müük kaupmeestele wabrikui hindadega.

Prow. G. H. Jürgens'i wärwikauplus

Wiljandia, Suurturg nr. 10, telefon 112.

